

Arbetsmarknadsdepartementet
a.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar gällande förslag till nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga (PM 2016-06-21)

Ert Dnr. A2016/01307/I

Individnämnden delar de synpunkter som Sveriges Kommuner och Landsting avgett i sitt remissvar. Nämnden vill särskilt trycka på följande punkter:

1

Överenskommelser

Överenskommelser med kommunerna föreslås upphöra. Kommunerna får då avsevärt försämrade planeringsförutsättningar för att hitta lösningar för ett antaget antal barn av viss åldersgrupp och kön eller att få faktisk ersättning om flyktingströmmarna tilltar. Det kan svårigen vara i enlighet med barns bästa att inte låta kön och ålder vara avgörande när en anvisning sker till kommunerna. Migrationsverket föreslås bör kunna ta hänsyn till vilken typ av boende en kommun har men det är ingen skyldighet, vilket redan med nuvarande regelverk medfört påtagliga problem. Det måste vara en skyldighet för Migrationsverket. En annan del av den statliga organisationen, Inspektionen för vård och omsorg, får i sammanhanget inget direktiv att ändra på sina krav på att kommunerna tillhandahåller ålders- och könsuppdelat mottagande för varje individ. Nuvarande ålders- och könsanpassning kan inte tas bort med hänvisning till att den skulle vara ineffektivt för staten.

2

Obelagda platser, flexibilitet och förebyggande insatser

Ersättning för obelagda platser föreslås tas bort. Kommunerna ska i stället ges en viss buffert i form av 7 dagars ersättning med ett inte angett belopp. För Lilla Edet skulle det innebära cirka 4 personer x 7dgr x 1500 ? kr.= 42 000 kr. Det är ett belopp som exempelvis knappt motsvarar kostnader för några annonser för personal till ett eventuellt nytt boende. Någon kostnadstäckning för att exempelvis hyra lokal till ett nytt eller ändrat boende och bygga om det enligt olika myndigheters inklusive räddningsverkets krav ges därmed inte.

Denna schablonersättning om 42 000 kr ska även inkludera de cirka 70 - 90 000 kr kommunen hittills erhållit årligen för förebyggande insatser, s.k. majmedel. Förslaget väljer att i princip att ta bort stödet till kommunernas förebyggande insatser. Utvecklingen inom många samhällsområden pekar i stället på behov av mer förebyggande och integrerande insatser, inte minst för pojkar 15-17 år. Därutöver, att en i sammanhanget endast symbolisk summa ges för flexibilitet i mottagandet

korresponderar inte med den uppgivna målsättningen att det ska finnas resurser för kvalitet och trygghet i det faktiska omhändertagandet. Liksom ansatsen i PM:et vill i princip alla kommuner även kunna satsa på t.ex. äldre och skolan.

3

Utrednings- transport- och tolkkostnader samt grundschablonen om 500 000 kr.

Staten har tidigare beräknat socialsekreterares arbete för utredning/uppföljningsarbete till en kostnad om cirka 31 – 39 000 kr. i snitt cirka 35 000 kr. Enligt Migrationsverkets prognos för 2016 kan Lilla Edet räkna med cirka 4 anvisningar, det vill säga en ersättning om 140 000 kr per år.

Staten lämnar vidare en grundschablon om 500 000 kr för att kommunen överhuvudtaget tar emot ensamkommande, samt faktiska godmanskostnader och faktiska transportkostnader.

Staten lämnar en ersättning per barn som behöver särskild förordnad förmyndare (SFV) om 30 000 kr, det motsvarar uppskattningsvis knappt kostnaderna för 1 års SFV, dess tolkkostnader och administration.

Ersättning för socialtjänstens tolkkostnader för utredning och uppföljningsarbetet ges inte, kostnaden ligger på minst 2 000 kr. per barn och månad. Tolk i godmansarbetet 2 000 kr ersätts heller inte liksom för rekrytering, utbildning eller godmans-administration. cirka 6 000 kr. Sammantaget utgör ej ersatta kostnader cirka 10 000 kr per barn. För Lilla Edet innebär dessa tolk- och administrationskostnader därmed ett minus på 40 000 kr 2017.

Statens föreslagna grundschablon om 500 000 kr. blir tillsammans med 2016 års socialsekreterarsättning om 140 000 kr. en ersättning om 640 000 kr. För att klara det stora antalet ensamkommande har 3,0 socialsekreterare avsatts enbart för arbete med ensamkommande, till en kostnad om 2 187 000 kr. Till detta kommer en enhetschef för socialsekreterare och kommunens boenden om 911 000 kr. Till de kostnaderna kommer ovanstående godmanskostnader om 40 000 kr.

Sammantaget $500\ 000 + 140\ 000 - 2\ 187\ 000 - 911\ 000 - 40\ 000 = -2\ 498\ 000$ kr.

Föreslagen ersättning är $500\ 000 + 208\ 000$ (4 st. anvisningar à 52 000) = 708 000 kr. varför den rent kommunala finansieringen av mottagandet av ensamkommande asylsökande barn blir 2 430 000 kr. enbart i denna del per år.

4

Ersättning för anvisade fram till dess de fyller 18 år, oavsett om de är asylsökande eller har fått uppehållstillstånd, 1350 kr.

Dagens ersättning är 1900 kr/dygn, 1000 kr/dygn stödboende eller faktisk kostnad på HVB eller i familjehem.

PM:et föreslår en och samma ersättning oberoende barnets juridiska status i asylprocessen. För att ge ett omhändertagande till dessa barn föreslås en ersättning som är 350 kr högre än den boendeform, stödboende, som endast har tillgänglig personal vid behov av omvårdnad, stöd och tillsyn. Ersättningen är även ungefär 350 högre än köpt familjehem. I sammanhanget kan nämnas att den faktiska bevakningskostnaden via vaktbolag för ett av våra boenden är 368 kr./plats och dygn. IVO begärde ändå att vi omgående skulle stänga boendet på grund av bristande yttre säkerhet – ett krav som dock avvisades av Förvaltningsrätten.

PM:et är optimistisk vad gäller antal stödboende som kommer att etableras av kommunerna. Med de krav SoS, IVO, Räddningsverket m.fl. ställer så är det en helt orealistisk förhoppning. Till andra myndigheters krav kommer att ensamkommande som ges plats på stödboende inte räknas som mottagna i kommunen när Migrationsverket anvisar ensamkommande, (3010:1122 § 30). Varje stödboendeplacering sänker kommunens måluppfyllelse. Ett rimligare antagande än förslaget är att först när t.ex.

räddningsverket rekommenderar att stödboende i brandsäkerhetssynpunkt ska behandlas på samma sätt som helt självvalt studentkorridorsboende/studentlägenhet och att boende i stödboende inte sänker kommunens måluppfyllelse i Migrationsverkets anvisningssystem, så kommer den i övrigt förträffliga boendeformen att få någon kvantitet. Den kostnadsänkning pm:et räknar med vad gäller 2017 och 2018 är därför svårförståelig.

PM:et nämner studentkorridorsboende/lägenhet men tar inte med att en mycket stor andel av landets kommuner inte har några sådana, och där man har det så är det ett extremt tryck från bostadslösa studenter. För omvandling av andra bostäder tillkommer utträningseffekten på andra än ensamkommande som behöver bostad. Att hållbart skapa nya bostäder har en helt annan tidsaspekt än de fåtal månader som pm:et utgår från.

Schablonersättningen om 1350 kr har räknats fram utifrån förhållandena som rådde under 2014 och endast räknats upp med prisutvecklingen. Löneutvecklingen för bl.a. de socionomer och socialpedagoger som behövs har vida överstigit prisutvecklingen med det extrema rekryteringsbehov kommunerna haft 2015 och även har 2016.

Anskaffningskostnaderna för lokaler har nog inte bara för Lilla Edets del även setts i förhållande till statens, genom IVOs, krävda viten om 500 000 kr per ej mottaget barn – ett förhållande som inte gått privata lokaluthyrare förbi.

En schablonersättning i sig kan vara administrativt underlättande, men för att det ska vara rimligt med en schablonersättning förutsätter den att den inte skapar undanträngningseffekter på andra, av även staten, prioriterade kommunala verksamhetsområden. Effekten av det nuvarande förslagets nivåer kommer sannolikt att påverka medborgarnas acceptans.

Förslagets sänkning av platsersättningen med 550 kr. betyder för Lilla Edet $80 \text{ st.} * 550 \text{ kr.} * 365 \text{ dgr} = 2\,420\,000 \text{ kr.}$

5

För unga asylsökande (18-20 år) ges endast ersättning för placeringar enligt LVU och motsvarande vårdbehov.

Dagens ersättning är 1900 kr/dygn, 1000 kr/dygn stödboende eller faktisk kostnad för LVU-vård.

Förslaget innebär att den asylsökande ungdomen i nästan alla fall ska flyttas till Migrationsverkets anläggningsboende när den fyller 18 år. Undantag ges för LVU-vård eller motsvarande vårdbehov som kan ges på frivillig väg.

Det innebär i praktiken att en ungdom som sedan kanske 1-2 år etablerat sig socialt i en kommun, har fungerande skolgång och är aktiv i fritidsaktiviteter ska flyttas om till för hen totalt okända förhållanden i en helt ny kommun. PM:et borde här kunna anknyta till någon forskning som visar på de positiva integrationseffekterna av detta förslag, som uppväger den alvarliga kris i individens liv/integration och den sorg det kan innebära för den unge och hans sociala sammanhang.

Undantag från denna hantering ges om den unge erhåller vård i form av LVU eller har motsvarande vårdbehov som kan tillgodoses enligt SoL på grund av samtycke.

Förutsättningarna för att det ska vara ”motsvarande” är att grunden är den samma som vid LVU. I Ds 2016:16 omnämns grunderna helt riktigt som: riskera förstöra sitt liv på grund av missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende.

Men det är exempelvis betydligt vanligare med betydande psykisk ohälsa och det är inte grund för LVU och en placering som utgår från det behovet är därmed inte ersättningsbar för kommunen enligt förslaget. Vård på sjukhus från barn- eller vuxenpsykiatri blir heller inte aktuell eftersom det inte gäller akut suicidrisk eller akut psykos. Det kan bli en utmaning för Migrationsverkets anläggningsboenden att möta dessa nya ungdomar som över en dag även mister sin sociala förankring.

Det krävs en förändring i Socialstyrelsens riktlinjer och Inspektionen för vård och omsorgs uppdrag vad gäller hur kommunerna tillgodoser unga ensamkommandes behov.

6

I sammanhanget - en kommentar till förslaget i Ds 2016:21

Enligt förslaget i Ds 2016:21 får placering i annan kommun endast ske om den unge bereds vård enligt LVU eller, på grund av samtycke, bereds sådan vård enligt SoL, såvida inte kommunen där HVB:et eller familjehemmet ligger lämnar medgivande. Om HVB-kommunen inte ger samtycke finns ett undantag, om Länsstyrelsen medger placering i annan kommun på grund av att den skulle anse att det inte skäligen kan förväntas att kommunen i fråga själv skulle kunna tillhandahålla denna vård för barn som har motsvarande behov som LVU. Om en vårdinsats sker på grund av ”motsvarande” behov och det ”skäligen inte kan förväntas” att kommunen kan anordna sådan vård själv är så oklart i förslaget. Förslaget i Ds anger att sådant beslut av länsstyrelsen inte ska kunna överklagas.

Förslaget anger helt riktigt att beslut om vård och boende kräver skyndsamhet för ensamkommande barn. Någon tidsgräns för HVB-kommunens eventuella medgivande anges dock inte.

Under 2015 fick många kommuner placera utanför den egna kommunen på grund av det extrema stora antalet ensamkommande hösten 2015, därefter har många kommuner, inklusive Lilla Edet, hunnit bygga upp egna boenden och påbörjat hemtagning. Förslaget kan tyckas utgå från att socialtjänsten vill ha kvar barn placerade långt bort, till höga kostnader och till låg kvalitet, med försämrade möjligheter till stöd och integration för barnet. I denna del riskerar förslaget att bygga på förlegade data/synsätt och skapa ett omständligt och svåröversämbart förfarande för att tillgodose ett mycket litet antal barns behov.

7

För ensamkommande unga (18-20 år) med uppehållstillstånd ges endast ersättning med 750 kr/dygn, under förutsättning att de erhåller studiehjälp på gymnasienivå.

Dagens ersättning är 1900 kr/dygn, 1000 kr/dygn stödboende eller faktisk kostnad på HVB eller i familjehem.

PM:et anger att kommunerna, utöver integrations- och självförsörjningsperspektiven för personerna även behöver en ekonomisk drivkraft för att t.ex. inte ha en självgående ung person boende på institution. Socialtjänstlagens tydliga inriktning på att göra individerna självförsörjande och kunna ha ett normalt liv är inte tillräcklig. PM:et utgår vidare utifrån kostnadsläget 2014 men exkluderar kommunernas kostnader för unga som är LVU-placerade. Förslaget återkommer även till sin förhoppning att det snabbt blir många stödboendeplatser a 1000 kr./dygn.

Det finns även ett krav för ersättning att den unge studerar på gymnasienivå. PM:et definierar inte vad det innebär, men förhoppningsvis avses frivilliga studier från och med 16-årsdagen även om undervisningen i sig ligger på grundskolenivå.

Bistånd i form av hyra för bostad ska till stor del ersätta bistånd i form av boende.

Förslaget är oklart huruvida nuvarande ersättningen för stödboende föreslås bli kvar för rubricerad målgrupp eller om den kommer att ersättas med 750 kr./dygn.

För de insatser kommunen gör för en individ i denna målgrupp som har alvarliga problem och som behöver kvalificerat hjälp föreslås ersättningen bli 0 kr.

Om personen inte studerar och har rätt till försörjningsstöd bör man kunna förutsätta att kommunen erhåller ersättning för sina försörjningsstöds-kostnader för ensamkommande upp till 21 års ålder. Samhället kan inte negativt särbehandla ensamkommande.

För Lilla Edet del innebär det att ersättningen för cirka 6 st. unga sänks från 4 161 000 till 1 642 500 kr. det vill säga - 2 518 500 kr. per år.

8

Sammanfattning

Som framgår av ovanstående innebär förslaget en extrem minskning av ersättningar till kommunerna. För Lilla Edets del kan minskning uppskattas till cirka 7 368 000 kr. Det synes som om förslaget mer utgått endast från de 4 barn förväntas anvisas till Lilla Edet 2016 och inte de sammantaget cirka 80 barn och unga vi faktiskt planerat, köpt in fastigheter, organiserat och anställt personal för.

Det har sedan 2015 varit ett starkt tryck (inklusive höga vitesutdömmanden) från staten att kommunerna ska ordna platser för alla ensamkommande barn och ge ”god och säker vård” till dem, och även Lilla Edet har gjort stora satsningar för att klara uppdraget. Vi har gjort det utifrån de förutsättningar staten gett kommunen. Det kan skapa stora problem i all kommunal verksamhet, när staten bara ett drygt halvt år efter höstens och vinterns 2015/2016 samhällshotande krisläge, så drastiskt ändrar förutsättningarna för kommunen.

Sven Bergelind
Förvaltningschef

Karl Willborg
Projektledare